

§ 2.2. Методика профільного навчання технологій за змістом спецкурсу «Художнє проєктування»

Вдовченко В.В.,

старший науковий співробітник відділу технологічної освіти

Інституту педагогіки НАПН України

Методика експрес навчання у формі майстер-класів для стаціонарного та дистанційного навчання.

Методика профільного навчання технологій для спецкурсу «Художнє проєктування» (далі – СХП) значно доопрацьована, порівняно із всіма нами раніше розробленими методиками для художнього проєктування (далі – МХП) в кожному виді дизайну (далі – ландшафтного (ЛД), костюма (ДК), промислового /індустріального/ (ПД), середовища /інтер'єрів, екстер'єрів/(ДС), графічного (ГД) та веб-дизайну (ВД)) і «Основах дизайну» (далі – ОД) не за змістом, а за формою і термінами викладання за нею у дуже стислі обсяги навчального часу. Нами розроблено експрес-курс, своєрідний дизайнерський бліц у старшій школі, який себе зарекомендував у веб-навчанні з допомогою відео-уроків в умовах дистанційного навчання і самоосвіти. Для порівняння: оволодіння методикою художнього проєктування одного тільки виду дизайну (ЛД, ДК, ПД, ДС, ГД, ВД) відводиться у вищій школі для рівня молодшого спеціаліста і бакалавра – 4 роки, магістра – продовження навчання протягом 1-2 років навчання; ми пропонуємо оволодіння предметними проєктними компетентностями за обмежену кількість годин, на вибір вчителя: 70-годинного розширеного спецкурсу, 35-го базового, 17-го оглядового курсу. Ось чому розроблений нами СХП ми називаємо експрес-курсом, своєрідним дизайнерським бліцом з художнього проєктування у старшій школі. Обов'язкова умова для рівнів загальноосвітньої та вищої школи – початкова графічна і образотворча підготовка майбутнього проєктувальника в художній школі, художніх та технічних гуртках і студіях.

Авторська методика експрес навчання у формі майстер-класів для стаціонарного та дистанційного навчання В.Вдовченка є результатом 21-річних фундаментальних та прикладних досліджень в Інституті педагогіки НАПН України і експериментальної апробації автором та вчителями-експериментаторами на дослідних майданчиках Інституту педагогіки НАПН України.

Дидактика художнього проєктування базується на синтезованих узагальненнях МХП з окремих видів дизайну (ЛД, ДК, ПД, ДС, ГД, ВД), спочатку запропонованих для вивчення за авторською навчальною програмою в «Етнодизайні» для 5-9 класів у 2004 році [30], а потім, з дотриманням дидактичних принципів наступності у 10-11 (12) та перспективності – у вищій школі на дизайнерських факультетах для бакалаврського та магістерського рівня. Саме на базі цієї навчальної програми, дотриманням дидактичних принципів наступності – між основною та старшою школами та перспективності – між старшою та вищою школою були розроблені навчальні програми для ОД у 5-9 кл. (2005, 2010), 10-11 (12) кл. (2005, 2008, 2010, 2017) [34]. В свою чергу, дидактика ХП у ОД є синтезом дидактик, розроблених нами для кожного виду дизайну (ЛД, ДК, ПД, ДС, ГД, ВД) у вищій школі. Для цього нами розроблені та опубліковані навчальні програми для профільного навчання ГД, ПД, ДС [38].

Профільне навчання за розробленими фахівцями вищої школи програмами для старшої школи було б не можливе за відсутності відповідної методики для підготовки та перепідготовки вчителів образотворчого мистецтва та трудового навчання, технологій для викладання у загальноосвітній школі за авторськими навчальними програмами. «Методика викладання образотворчого мистецтва і дизайну: навчальна програма для підготовки, перепідготовки вчителя образотворчого мистецтва і вчителя трудового навчання для викладання профільних програм за напрямом «Дизайн»: «Етнодизайн», «Основи дизайну», «Графічний дизайн», «Веб-дизайн», «Дизайн середовища (дизайн інтер'єрів

та екстер'єрів)», «Ландшафтний дизайн» (2006), підготовлена автором, була і залишається і зараз дієвим засобом для вирішення методичного рівня підготовки і перепідготовки вчителя для викладання профільних предметів за напрямом «Дизайн» і вирішила методичну проблему першого в Україні центру підготовки і перепідготовки вчителя дизайну в Інституті Реклами (Київ). Означений навчальний заклад став випускати перших в Україні дизайнерів з правом викладання у загальноосвітній та вищій школі. У дипломах Інституту Реклами, а тепер і Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв зазначено: «Дизайнер. Викладач».

Для узгодження завдань профільної школи і методики підготовки і перепідготовки вчителя дизайну у вищій школі нами забезпечена у вищій школі дуже добра підготовленість для рівнів:

- *методологічного* – розробки нової в Україні дизайн-освіти (автором розроблена неперервна система дизайн-освіти в початковій, основній, старшій і вищій школі) [41],

- *дидактичного* – розроблена теорія та методологія навчання вчителів для навчання ними учнів профільної школи (блок психолого-педагогічних дисциплін у вищій школі) [42],

- *методичного* – розробки методики навчання художньому проєктуванню учня профільної школи [45].

«Методика викладання образотворчого мистецтва і дизайну» 2006 року [49], в свою чергу, базується на розробленій і практично запровадженій у вищій школі авторській методиці інтегрованого навчання в навчальних предметах – образотворче мистецтво (образотворення), креслення (втілення проєктного художнього задуму в технічній документації), трудове навчання (втілення художньо-графічної розробки в макетах і моделях із легко оброблюваних матеріалів), художніх та технічних гуртках в післяурочний час із окремими учнями, які вивчали три навчальні предмети і займалися в 1-3 гуртках.

Експериментально апробована авторська методика інтегрованого навчання в загальноосвітньому (фізико-математичний ліцей №17 м. Черкаси і позашкільному навчальному закладі (Обласна станція юних техніків у м. Черкаси) узагальнена у формі передового педагогічного досвіду і за нею проводилися заняття з теорії і практики перепідготовки вчителя трудового навчання на базі майстерні фізико-математичного ліцею №17 в Обласному інституті післядипломної перепідготовки вчителів в м. Черкасах (1993-2000), ОПППП по Київській області у м. Біла Церква (2002-2005), педагогічному коледжі ім. І.С. Нечуя-Левицького у м. Богуславі Київської обл. (2003-2004), Центральному ІПППП у м. Києві, Центрі технологічної освіти Інституту післядипломної освіти педагогічних працівників у м. Києві (тепер – Київський педагогічний університет ім. Б. Грінченка) (2002-2006), ліцей № 77 м. Києва (2003-2011), ліцей податкової та рекламної справи №21, м. Києва (2012-2020), загальноосвітньої школи 1-3 ступенів №20 м. Вінниці.

З вище викладеного, ми робимо висновок, що дидактика дизайн-освіти (2005), дидактика художньо-проектної освіти (2015); методики – інтегрованого навчання в загальноосвітньому і позашкільному навчальному закладі (1995), викладання образотворчого мистецтва і дизайну (2006), педагогічна технологія художньо-проектної творчості (2020), були ґрунтовною основою для розробки і експериментальної апробації авторської дидактики та методики експрес навчання у формі майстер-класів для стаціонарного та дистанційного навчання В.Вдовченка.

Сучасні реалії в освітньому середовищі України, Європи та світу підтверджують актуальність та соціальний запит саме на короткі, але дієві експрес курси у формі майстер-класів, яким і є спецкурс «Художнє проектування». Ми продемонструємо, із-за обмеження в друкованих сторінках, тільки майстер-клас з дизайну одягу, який може бути складовою 70-годинного розширеного спецкурсу, 35-го базового, 17-го оглядового курсу, як дидактична модель для усіх видів дизайну для кожного окремого

навчального учнівського проєкту з оволодіння навчальним художнім проєктуванням для будь-якого дизайнерського об'єкту у сучасній актуальній формі стаціонарного навчання в майстерні чи веб майстер-класу для дистанційного навчання в домашніх умовах з консультивним супроводом вчителя технології або самостійно.

Дизайн одягу є найбільш популярним і актуальним в сучасних соціально-економічних умовах напрямом ХП, особливо з огляду на те, що ним в рівній мірі захоплюються як хлопці, так і дівчата.

Акцентуємо також увагу вчителів технології на тому, що методику викладання СХП ми починаємо не з азів для вчителя, а із врахування, що вчитель технології, який обрав цей курс – вже відмінно сам володіє ХП. Тільки це може слугувати єдино вірним правилом – тільки компетентний вчитель здатний навчити учня старшої школи ХП в особистісно привабливому для старшокласника виді дизайну.

Учні ознайомлюються із специфікою усіх видів дизайну (ЛД, ДК, ПД, ДС, ГД, ВД), а навчальний учнівський проєкт виконують з того виду дизайну, який є перспективним для їх подальшого зацікавлення ним, як стартовою сферою для уточнення подальшої спеціалізації у вищій школі на кожній з випускаючих кафедр факультету дизайну.

Вчитель більше має виступати консультантом з індивідуально зорієнтованого навчального проєкту за обраним учнем видом дизайну. Індивідуальне консультування вчителем учня для виконання навчального учнівського проєкту є комбінуванням особливостей дистанційного навчання і самоосвіти, оскільки учню-проєктувальнику значну частину художньо-проєктних компетентностей доведеться оволодівати самостійно і з допомогою консультацій вчителя технології.

Продемонструємо вражаючу різницю традиційного і сучасного розподілу навчального часу:

– у вищій школі передбачалося: 30% – лекційні аудиторні заняття, 30% – практичні аудиторні заняття, 40% – самостійні заняття вдома і в бібліотеках;

– у загальноосвітній школі – дещо подібне співвідношення було, не зважаючи на інші назви: біля 50% відводилося на теорію і біля 50% на практику.

За традиційних підходів дуже мало відводилося часу самостійній роботі.

Сучасна методика навчання ХП, враховує нині вже чинний перерозподіл процентного співвідношення навчального часу у вищій і загальноосвітній школі, за якої:

– у вищій: 25% – лекційні та практичні аудиторні заняття, 75% – самостійні заняття вдома і в бібліотеках;

– у загальноосвітній: біля 30% відводиться на теорію (в тому числі і з допомогою електронних засобів із інтернет-сайтів, соціальних мереж, електронних бібліотек), біля 70% – на практику.

Учень, який не володіє методикою самоосвіти і дистанційного отримання консультацій, не має ключових, предметних та галузевих компетентностей, буде мати у вищій школі неподоланні проблеми із-за відсутності здатності самому ставити навчальні завдання і самостійно їх виконувати.

Уточнивши дидактичні особливості в зміщенні акцентів від аудиторного монологічного навчання до спонукання учнів-проектувальників до самоосвіти із консультуванням вчителя технології, зупинимось на особливостях СХП.

Метою спецкурсу є: поглиблене вивчення старшокласниками за напрямом «Дизайн» 6 видів дизайну для 5 сфер життєдіяльності: людина-знакові системи – ГД та ВД, людина-людина – ДК, людина-техніка – ПД, людина-художні образи – ДС, людина-природа – ЛД. Якщо до цього часу учні за різних причин не вивчали у загальноосвітній школі чи позашкільних

навчальних закладах ХП – для самостійного їх вивчення є декілька ґрунтовних базових курсів, за якими можна це зробити – 5 редакцій навчальних програм і навчально-методичних комплексів для них, остання 2017 року є чинною. Перелік основних літературних джерел, ми подаємо у рекомендованій основній та додатковій науковій, методичній та навчальній літературі, наукових та науково-методичних публікаціях автора.

Навчальне ХП ми розглядаємо на: площинних об'єктах у графічному дизайні та веб-дизайні; об'ємних об'єктах у дизайні костюма та промисловому (індустріальному) дизайні; об'ємно-просторових об'єктах у дизайні середовища (інтер'єрів, екстер'єрів) та ландшафтному дизайні.

Ознайомлення і оволодіння специфікою ХП у 6 видах дизайну умотивовано спрямує старшокласників на обґрунтоване реальне життєве та професійне самовизначення для вибору ними подальшого напрямку навчання за обраним видом дизайну у вищій школі.

Завдання спецкурсу:

1) поглиблений розвиток творчих проєктних здібностей старшокласників;

2) формування стійкої професійної орієнтації старшокласників під час оволодіння тематичною дизайнерською інформацією, виконання навчально-тренувальних вправ та практичних робіт, творчих проєктів за обраним ними видом дизайну;

3) компетентне практичне оволодіння ХП у 5 сферах життєдіяльності;

4) виховання художньо-графічної культури у дизайнерських проєктах з площинного ХП в ГД та ВД, з об'ємного ХП у ДК, ПД, у об'ємно-просторовому ХП в ДС та ЛД;

5) задоволення професійних уподобань старшокласників на пропедевтичному рівні та обґрунтування подальших освітніх планів старшокласників у процесі поглибленого вивчення структури та сучасних потреб ринку праці, із використанням ХП.

б) диференціація та індивідуалізація навчальної діяльності старшокласників за видом ХП (площинне, об'ємне та об'ємно-просторове) у художньо-проектній навчальній діяльності.

Сприятливі педагогічні умови для оволодіння проектною предметно-перетворюючою діяльністю створені нами під час комбінованого аудиторного і самостійного поглибленого вивчення СХП в стаціонарних умовах шкільних майстерень та в домашніх умовах під час дистанційного навчання в умовах карантину.

Художнє проектування (англ. дизайн) ми розглядаємо як міждисциплінарну художньо-проектну діяльність, у якій забезпечується синтез наукових знань, художньої та технічної творчості засобами художньо-образного мислення.

Навчальне ХП створює предметне довкілля на засадах краси і доцільності. Засобами ХП розробляються нові предметно-пластичні форми у всіх сферах життєдіяльності людини.

Зміст СХП втілюється методом художніх навчальних проектів в традиційних аудиторних умовах шкільної майстерні та в домашніх умовах під час дистанційного навчання, який передбачає три обов'язкових етапи: словесне, графічне і предметно-пластичне проектування.

Результатом вивчення СХП є: художньо-графічний та пошуковий макет, за наявності матеріально-технічного забезпечення – дослідний зразок.

Вивчення СХП в освітній галузі «Технології» може проводитися за одним із обраних навчальним закладом варіантів кількості годин та глибини оволодіння напрямом «Дизайн»: 70 (розширений курс), 35 (базовий курс), 17 (оглядовий курс усіх видів дизайну або навчальний проект з оволодіння навчальним ХП для будь-якого дизайнерського об'єкту).

Навчання за програмою СХП в освітній галузі «Технології» є підсумковим та узагальнюючим у старшій школі за напрямом «Дизайн».

У СХП дотримані дидактичні принципи наступності між основною й старшою та перспективності в технологічній підготовці учнів старшої й вищої школи.

СХП зорієнтований на образно-графічний, художньо-проектний, проектно-технологічний, компетентнісний, особистісно зорієнтований та діяльнісний підходи в процесі продуктивної художньо-проектної та проектно-художньої підготовки з ХП, дає змогу старшокласникам оволодіти сучасними інформаційними технологіями, різними видами словесного, колірно-графічного та предметно-пластичного проектування у 6 видах дизайну, засвоїти практичні навички втілення дизайнерського проектного задуму за допомогою особистісно-зорієнтованих легко оброблюваних матеріалів і художніх технік в оригінальному художньо-графічному проєкті та пошуковому макеті, ексклюзивному виробі, набувши при цьому предметну образно-художню та галузеву проектно-технологічну компетентність.

Науково обґрунтований зміст спецкурсу СХП реалізує нагальну потребу старшокласників у пропедевтичній навчальній художньо-проектній та предметно-перетворюючій діяльності (пошук, обробка, синтезування інформації – інтелектуальна діяльність; втілення проектної пропозиції у формі словесного, колірно-графічного, предметно-пластичного проєкту – проектно-технологічна діяльність).

У змісті навчально-методичного авторського комплексу (програма, навчальний посібник для учня, методичні рекомендації для вчителя) для СХП у старшій школі, системно подано основні відомості про ХП, як вид художньо-проектної діяльності, розглянуто проектування як триступеневий процес (словесне, колірно-графічне, предметно-пластичне), висвітлено відомості з композиційних закономірностей формоутворень, кольорознавства, матеріалознавства, подана система навчально-тренувальних вправ, практичних робіт та навчальних проєктів. Вчителю та

учням запропоновано широка варіативність навчальних завдань та тем для їх вибору та комбінування за власним уподобанням.

У СХП втілені результати багаторічних авторських емпіричних і наукових досліджень автора – старшого наукового співробітника, вчителя технології вищої категорії, вчителя-методиста. Автором-дослідником сучасного змісту «Технологій» за напрямом «Дизайн» у своїй учительській, викладацькій, науковій роботі в процесі багаторазових і багатоваріантних апробацій відібрано сучасний і продуктивний зміст для навчання, сформовано ефективну, експериментально апробовану авторську методику викладання СХП, розроблено авторську педагогічну технологію розвивального навчання проєктувальника, сучасні високотехнологічні педагогічні організаційні форми педагогічного дизайну, науково обґрунтоване предметно-розвивальне освітнє середовище в навчально-виховному процесі в стаціонарних умовах шкільних майстерень та в домашніх умовах під час дистанційного навчання в умовах карантину.

Авторська методика викладання СХП розроблені із врахуванням соціального запиту учнів 9-11 класів та їхніх батьків, учителів шкіл, управлінців, студентів і викладачів ВНЗ, які висловили бажання працювати в старших класах із сучасним змістом за напрямом «Дизайн» (художнє проєктування) у освітній галузі «Технології», з можливістю диференційованого, особистісно зорієнтованого навчання, а також мати відповідне сучасному змістовому наповненню предметно-розвивальне середовище в стаціонарних умовах шкільних майстерень та в домашніх умовах під час дистанційного навчання в умовах карантину, нові організаційні форми навчання, які б давали змогу художньо проєктувати за індивідуально вибраним видом дизайну, гармонійно поєднуючи рукотворне і природне середовище з допомогою ХП у обраному ними виді дизайну для відповідної сфери життєдіяльності.

Диференціювання творчих завдань і предметно-перетворюючої діяльності під час вивчення СХП здійснюється в процесі виконання

навчально-тренувальних вправ під час вивчення тем та розділів за видом дизайну та під час навчальної творчої діяльності над творчими проєктами [44; 46; 53].

Творчий проєкт, як структурна одиниця змісту спецкурсу увиразнено поетапно в кожному розділі.

Вважаємо за необхідне розмежувати функції навчального (у загальноосвітній школі) і промислового ХП (на виробництві і у вищій школі) [43]. Метою професійного ХП є створення високоякісного виробу для промислового виробництва та сфери послуг. Основною метою ХП у старшій школі є оволодіння всіма етапами навчального проєктного процесу і технологією виготовлення об'єкту (предмета) проєктування – в проєктній документації, макеті, моделі, пошуковому зразку. Запропонований нами проєктно-технологічний підхід забезпечує не тільки ефективну профінформацію та профорієнтацію, а й дає змогу учням старшої школи оволодіти проєктним процесом, як художнім методом проєктування.

Подаємо загальний тематичний план та орієнтовний тематичний план для наочного розуміння структури СХП. Див табл. 1

Таблиця 1

**Структура змісту спецкурсу «Художнє проєктування»
ЗАГАЛЬНИЙ ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН**

Пор. № розділу	Розділи	Курси за вибором за обсягом змісту та к-стю год					
		Розширений, базовий, оглядовий курс			Курс за видом дизайну		Творчий проєкт
		Розширений курс 70 (2 год)	Базовий курс 35 (1 год)	Оглядовий курс 17 (1 год)	Дизайн костюма 35 (1 год)	Ландшафтний дизайн 35 (1 год)	За одним із видів дизайну 17 (1 год)
	Вступ	1	1	1	1	1	1
1	Художнє проєктування у видах дизайну	10	5	15	2	2	За етапами проєкту
2	Дизайн костюма	20	6		15	-	
3	Ландшафтний дизайн	20	6		-	15	
4	Творчий проєкт	15	15		5	5	
	Підсумкові заняття	4	2	1	2	2	1
	Разом	70	35	17	35	35	17

Творчий проєкт виконується за етапами у розділах.

Під час розробки і формулювання проєктних завдань для учнівського творчого проєкту необхідно звернути увагу на дотримання таких вимог.

1. Однозначність проєктних завдань (формулювання має бути конкретизованим до рівня об'єкту проєктування у виді дизайну).

2. Уникати частого повторення одноманітних формулювань.

3. Віддавати перевагу не констатації фактів у художньо-проєктній діяльності, а виявленню причинно-наслідкових зв'язків між існуючою проєктною ситуацією з виявлення потреби в проєктній розробці до формулювання проєктної пропозиції з метою пошуку оптимального проєктного рішення для втілення його в дизайнерському проєкті..

4. Не обмежуватися лише словесними формулюваннями під час окреслення проєктної ситуації. Використовувати начерки, фото, малюнки, схеми, що значно скоротить текстовий опис і підвищить виразність проєктного завдання.

Розкриємо методику учнівського творчого проєкту у старшій школі для СХП на прикладі об'єктів проєктування з дизайну костюма, за методикою індивідуального проєктування та пошиву сукні З.В. Поліщук.

УЧНІВСЬКИЙ ТВОРЧИЙ ПРОЕКТ.

Структура. Методичні рекомендації для виконання.

Зразки оформлення документації.

Творчий проєкт з дизайну — самостійна учнівська дизайнерська розробка для формування предметної образно-проєктної та галузевої проєктно-технологічної компетентностей з ХП (словесного і колірно-графічного) та втілення проєктної пропозиції, проєктного рішення в матеріалі особистісно привабливих виробів з обраного виду дизайну.

В процесі виконання проєкту учні формують та застосовують ключові, предметні та галузеві компетентності з навчальних предметів: алгебри та геометрії, фізики, образотворчого мистецтва, історії, української мови, біології, хімії, географії та інших, за визначеними змістовими лініями (загальнотехнічна, інформаційна та комунікативна компетенція, проєктна компетенція, технологічна компетенція, презентаційна компетенція). Докладніше див. табл. 2.

Таблиця 2

Теоретична модель реалізації предметної проектно-технологічної компетентності (за Вдовченком В.В.).			
ЗМІСТОВІ ЛІНІЇ (СКЛАДОВІ) для набуття учнями загальноосвітньої школи предметної проектно-технологічної компетентності в освітній галузі «Технології»			
1 ▼	2 ▼	3 ▼	4 ▼
П Е Д А Г О Г І Ч Н І У М О В И для реалізації предметної (проектно-технологічної) компетентності			
1 . З м і с т н а в ч а л ь н о г о п р е д м е т у			
Інформація	Проектування	Технології	Презентація
2 . М е т о д и к а н а в ч а н н я з а в и д а м и д і я л ь н о с т і (інформаційною, проектною, технологічною, презентаційною)			
3 . О р г а н і з а ц і й н і ф о р м и п р о в е д е н н я з а н я т ь			
4 . П р е д м е т н о - р о з в и в а л ь н е с е р е д о в и щ е			
Складові навчальної діяльності для формування предметної проектно-технологічної компетентності			
Загальнотехнічна, інформаційна та комунікативна	Проектна	Технологічна	Профорінформаційна, профорієнтаційна, маркетингова, менеджерська, рекламна, презентаційна
Компетенції, сформовані в процесі навчальної діяльності за змістовими лініями			
Загальнотехнічна, інформаційна, комунікативна	Проектна	Технологічна	Презентаційна
ПРЕДМЕТНА ПРОЕКТНО-ТЕХНОЛОГІЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ у навчальній діяльності на заняттях в освітній галузі «Технології» для спецкурсу «Художнє проектування»			

В процесі виконання творчого проекту учням важливо набути та продемонструвати не тільки сформовані ключові, предметну образно-проектну та галузеву проектно-технологічну компетентності з художнього проектування, але і проявити особисті якості: цілеспрямованість, рішучість, критичність, допитливість, волю, прагнення втілити авторське проектне рішення в легко оброблюваному макетному матеріалі.

Розроблені нами методичні рекомендації для експрес навчання у формі майстер-класів для стаціонарного та дистанційного навчання (за В.Вдовченком) відповідають етапам ХП під час виконання учнями

творчого проєкту під керівництвом і з консультуванням вчителя за визначеною нами структурою творчого проєкту. Для більшої наочності ми подаємо взірці дизайнерської документації для творчого проєкту, які допоможуть заощадити час і якісно виконати творчий учнівський проєкт у формі майстер-класу. Під час виконання кожного етапу проєктування необхідно прочитати рекомендації та пояснення і виконати необхідну частину проєкту за поданою нижче послідовністю.

Кожен творчий проєкт виконується як початково-тренувальний з педагогічним супроводом вчителя технології або самостійний індивідуально або колективом учнів. Підлягає сумніву ствердження тих вчителів, які: не проводячи десятки навчально-тренувальних вправ зразу ж перевіряють з допомогою навчального проєкту іще не сформовані образно-проєктні, проєктно-художні і проєктно-технологічні компетентності; орієнтують учня тільки на один варіант проєктної пропозиції, проєктного рішення. Тільки з декількох проєктних пропозицій, проєктних рішень може бути обрано найкращі. Тільки за десятками навчально-тренувальних вправ приходять образно-проєктні, проєктно-художні і проєктно-технологічні компетентності. Майстерне втілення недосконалої, не креативної дизайнерської ідеї не веде до професійного зростання дизайнера іще із шкільних років, а більше свідчить про його виконавський характер проєкту, а не про творчий. Тому важливішим є творче, креативне мислення, тільки за яким має бути майстерне втілення проєктного задуму в матеріалі.

Творчий учнівський проєкт є унікальним і неповторним, а його структура, подана нами, є лише орієнтовною, а не уніфікованою. Своєрідність творчого учнівського проєкту може виражатися в будь-якій формі і на будь-якому етапі проєктування.

Послідовність етапів творчого проєкту і відповідні для них аркуші дизайнерської документації подаємо в табл. 3.

Учніський творчий проєкт може бути виконаним у традиційній урочній формі і у сучасній, дуже актуальній в нинішніх соціально-

економічних умовах, формі майстер-класу. Подаємо структуру сучасних науково обґрунтованих і експериментально апробованих майстер-класів із почасовим плануванням для їх проведення в табл. 4.

Таблиця 4

СТРУКТУРА УЧНІВСЬКОГО НАВЧАЛЬНОГО ПРОЄКТУ

Блоки та етапи		
I. Проектування	II. Виготовлення	III. Захист та презентація
1.1. Інформаційний етап	2.1. Підготовка матеріалів, засобів праці, робочого місця для виготовлення розроблених об'єктів праці	3.1. Підготовка до захисту та презентації результатів навчального проекту
1.2. Дизайнерський та конструкторський етап	2.2. Етап виготовлення деталей	3.2. Захист творчого проекту
1.3. Етап розробки технології виготовлення виробу	2.3. Складальні та монтажні операції	3.3. Презентація результатів навчального проекту
Загальний тематичний план для реалізації учнівського навчального проекту в 10-11 класах		
Пор № етапу	Назви блоків та етапів навчального проекту в темах занять, уроків	Кількість годин у 10-11 класах
	I. Проектування	5
1	1.1. Інформаційний етап	2
2	1.2. Дизайнерський та конструкторський етап	2
3	1.3. Етап розробки технології виготовлення виробу	2
	II. Виготовлення	7
4	2.1. Підготовка матеріалів, засобів праці, робочого місця для виготовлення розроблених об'єктів праці	1
5	2.2. Етап виготовлення деталей	5
6	2.3. Складальні та монтажні операції	1
	III. Захист та презентація	4
7	3.1. Підготовка до захисту та презентації результатів навчального проекту	2
8	3.2. Захист творчого проекту	1
9	3.3. Презентація результатів навчального проекту	1
	Підсумкове заняття, урок (на останньому занятті)	
	Всього	16
	Резерв часу	1
	Всього за курс	17

Тематику проєктів за об'єктами виробів подаємо в табл. 5.

Таблиця 3		Таблиця 5	
Покрокові етапи учнівського проєкту за індивідуальним замовленням за методикою індивідуального проектування та пошиття сукні (за З.В. Поліщук)		Тематика проєктів за об'єктами виробів	
К-кість майстер-класів	Зміст тематичних майстер-класів		
1	Вступний, оглядовий майстер-клас		
Майстер-класи за етапами проєкту створення ексклюзивних виробів			
1	1. Підготовчий етап. Пояснювальна записка (Обґрунтування теми. Історична довідка. Технічна довідка)	1. Коктельна сукня. Вкорочена жіноча сукня для урочистих випадків без коміра і рукавів	
2	2. Дизайнерський та конструкторський етап	2. Весільна сукня. Сукня для весілля і вінчання.	
2	3. Технологічний етап. Послідовність виготовлення виробу	3. Денна сукня. Сукня для повсякденного носіння у стилі casual	
5	4. Етап виготовлення виробу. Зовнішній вигляд	4. Сукня-футляр. Вузька ділова сукня, що підкреслює жіночу фігуру.	
		5. Етнічна сукня. Сукня в	

	виробу	етнічному стилі або частина національного костюма
2	5. Завершальний етап (Економічне обґрунтування. Енергетичне обґрунтування. Реклама виробу. Висновки за підсумками роботи). Список літератури. Оціночний лист. Робочі записи. Рецензія	6. Сукня-сорочка. Сукня сорочкового покрою
2	6. Захист творчого проекту	7. Карнавальна сукня. Сукня для карнавалу
1	Заключний, оглядовий майстер-клас	8. Дитячі сукні. Сукня для дівчаток
		9. Сарафан. Різновид сукні без рукавів, інколи одягається поверх блузи або футболки.

Для цілеспрямованої орієнтації на ефективну довузівську підготовку з дизайну одягу, порівняйте:

1. Етапи учнівського та студентського творчого проекту
2. Структуру змісту оформлення учнівського табл. 6 та студентського табл. творчого проекту.

Таблиця 6

ВИМОГИ	
До курсової роботи з конструювання, моделювання та технології обробки одягу	
Курсова робота складається з трьох частин:	
1. Теоретична (пояснювальна записка).	
2. Графічна (ескіз та креслення).	
3. Практична (виріб).	
СТРУКТУРА РОБОТИ	
I. Теоретична частина (пояснювальної записка)	
<u>Титульна сторінка.</u>	
<u>Завдання</u> (на спеціальному бланку).	
<u>Ескіз моделі</u> (затверджений викладачем).	
Зміст. 1 стор. (із зазначенням сторінок).	
<u>Вступ.</u> 3-4 стор. Обґрунтування актуальності теми: визначення об'єкту дослідження, предмету, мети і завдання курсової роботи.	
<u>I. Креслення конструкції моделі.</u>	
1.1 Технічний опис.	
1.2. Вихідні дані.	
1.3. Побудова креслення основи базової конструкції моделі.	
1.4. Моделювання виробу.	
1.5. Перевірка розроблених креслень конструкції та виготовлення лекал.	
<u>II. Технологічна обробка моделі.</u>	
2.1. Характеристика і розрахунок матеріалів для пошиття моделі.	
2.2. Розкладка, припуски та розкрій виробу.	
2.3. Вибір обладнання для пошиття швейного виробу.	
2.4. Характеристика основних способів та режимів з'єднання деталей виробу.	
2.5. Технологічна послідовність виготовлення швейного виробу. Схема монтажу виробу.	
<u>Висновки.</u> 1-2 стор. Розділ, в якому максимально лаконічно, без аналізу, доведень та ілюстрацій у тезисній формі викладаються наслідки, здобуті під час виконання курсової роботи.	
<u>Література.</u> Подається перелік використаної літератури (підручників, статей із журналів, брошур і т.п.). який повинен бути оформлений за алфавітом з дотриманням державного	

стандарту на бібліографію (подати не менше сімнадцяти джерел).

Додатки. Зразки тканини, оздоблювальних матеріалів, з'єднувальних матеріалів: таблиці, технологічні картки, схеми, малюнки, лекала.

II. Графічна частина (ескіз та креслення)

Графічна частина передбачає малюнок моделі та креслення конструкції всіх деталей з нанесенням ліній фасону.

III. Практична частина (виріб)

Виріб повинен відповідати всім вимогам курсової роботи, які описані в пояснювальній записці та розроблені в графічній частині курсової роботи.

Таблиця 7

Приклад оформлення документації навчального творчого проекту. Аркуш 1-2

- 1 -	- 2 -
Ліцей податкової та рекламної справи №21 м. Києва	1. Підготовчий етап
Проект дизайну одягу	ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
за індивідуальним замовленням	
Тема проекту:	Обґрунтування теми
Проектування та виготовлення	
Виконала:	Історична довідка
Василенко Зоряна Вікторівна	
учасник тематичних майстер-класів	
Керівник проекту:	
Поліщук Златослава Вікторівна	
Консультант проекту:	Технічна довідка
Вдовченко Віктор Володимирович	
Київ – 2020	

1. Підготовчий етап

Таблиця 8

Пояснювальна записка
Підготовчий етап включає мотивацію вибору і обґрунтування проекту, проектні та технологічні завдання. Вибір теми. Темы обираються із тематики запропонованих проектів, а можна їх обрати і з інших переліків, за власним уподобанням. Обґрунтування теми Визначення проектної ситуації. Подумайте, що Вас не влаштовує у привабливих для Вас функціональних предметах з дизайну одягу, які є у вашому вжитку. Що Вам хотілося б змінити в давно знайомих предметах з дизайну одягу. Реально оцініть свої потенційні дизайнерські можливості, обґрунтуйте їх. Про всі свої ідеї повідомте вчителю. Під час вибору теми та об'єкту проекту з дизайну одягу врахуйте: – сутність мети та завдання художньо-проектного завдання має бути Вам зрозуміла; – робота з художнього проектування та виготовлення об'єкту дизайну має бути цікавою, креативною та функціональною; – Ви маєте бути достатньо зацікавленими, умотивованими у самостійно виконаному для себе художньому проектуванні та виготовленні особисто привабливого дизайнерського виробу; – у Вас має бути наявним матеріально-технічне забезпечення для виготовлення дизайнерського виробу. В обґрунтуванні проекту спробуйте пояснити письмово: 1. Чому Вами обрано саме цей об'єкт для проектування та виготовлення дизайнерського виробу. 2. Обґрунтуйте причину вибору дизайнерського виробу, потребу його дизайнерського проектування саме Вами.

Історична довідка

Невеликий екскурс в історію об'єкту художнього проектування та виготовлення дизайнерського виробу.

Працюючи над літературою з дизайну одягу, з'ясуйте, коли з'явилися (орієнтовно) подібні об'єкти моделювання костюму, як вони змінювалися, трансформувалися з часом, як виглядають зараз. Більшість узагальненої інформації за цією темою Ви зможете знайти в науковій, популярній, навчально-методичній літературі.

У розділі «Історична довідка» Ви описуєте:

1. Час і місце появи об'єкту художнього проектування;
2. Історію його розвитку і застосування;
3. Особливості технології виготовлення;
4. Традиції і функціональне застосування дизайнерського виробу в сучасних умовах.

Приклад історичної довідки

Історична довідка

(Текст)

РІЗНОВИДИ СУКОНЬ

Існує велике різноманіття суконь: зшитих або зв'язаних вручну, виготовлених на фабриках
За призначенням сукні розрізняють

 Рис. ____. Характерний для початку ХХ століття стиль суконь	Пор. №	Назва сукні	Основне призначення сукні	Табл. №
	1	Коктельна сукня	Вкорочена жіноча сукня для урочистих випадків без коміра і рукавів	2
	2	Весільна сукня	Сукня для весілля і вінчання	3
	3	Денна сукня	Сукня для повсякденного носіння у стилі casual	4
	4	Сукня-футляр	Вузька ділова сукня, що підкреслює жіночу фігуру	5
	5	Етнічна сукня	Сукня в етнічному стилі або частина нац. Костюма	6
	6	Сукня-сорочка	Сукня сорочкового покрою	7
	7	Карнавальна сукня	Сукня для карнавалу	8
	8	Дитяча сукня	Сукня для дівчаток	9
	9	Сарафан	Різновид сукні без рукавів, інколи одягається поверх блузи або футболки	10

Таблиця 9

Технічна довідка

Приклад технічної довідки і зразок її написання

Сьогодні в дизайні одягу є багато різних стильових напрямів, які сприяють експериментуванню для пошуку індивідуального стилю одягу, вивченню форм зовнішнього самовираження себе через одяг. Несподівані поєднання різних стильових елементів створюють нові образи, необхідні для молоді і тих хто сприймає себе динамічно - в розвитку.

Я вирішила пошити сукню власноруч для маленької принцеси. Сукня святкова, яскравих кольорів, оздоблена різноманітними прикрасами, до низу розширюється, щоб маленькій принцесі можна було погратися, побігати зі своїми однолітками.

Конструктивні особливості сукні.

1. Сукня буде виготовлена з атласної* тканини.

*Атлас (від арабського, буквально – гладкий), щільна шовкова або напівшовкова тканина атласного переплетення з гладкою блискучою лицьовою поверхнею. Застосовується для пошиття одягу та взуття, виготовлення драпіровок, оббивки для меблів та інших цілей.

2. Основа сукні буде виготовлена з атласної тканини рожевого кольору (мал. 1).
3. Нижче лінії грудей буде накладатися атласна тканина бордового кольору (мал. 2).
4. На бордову тканину буде накладатися знизу пасточна тасьма, хамелеон (мал. 4).
5. Нижче лінії грудей буде пришита атласна стрічка червоного кольору (мал. 6).
6. На червону тканину спереду буде нашита пасточна тасьма прозорого кольору (мал. 5).
7. Ззаду будуть пришиті невеличкі рожеві гудзики.
8. Усі деталі пришиваються та зшиваються рожевими нитками. (мал.3).

Матеріали для сукні

Мал. 1. Атласна тканина рожевого кольору	Мал. 2. Атласна тканина бордового кольору	Мал.3. Рожеві нитки
--	---	---------------------

Мал. 4. Пасточна тасьма, хамелеон	Мал. 5. Пасточна тасьма прозорого кольору	Мал. 6. Атласна стрічка червоного кольору
-----------------------------------	---	---

Технічна довідка. У технічній довідці вказують:

1. Об'єкт художнього проектування, його властивості та можливості;
2. Інструменти і матеріали, необхідні для виготовлення цього об'єкту;
3. Особливості форми, колір, розміри і т. п.;
4. Традиції (у малюнках композиції і технічних прийомах);
5. Короткий опис прийомів (умовні позначення, ілюстрації та т. п.);
6. Види і способи обробки дизайнерських виробів.

2. Дизайнерський та конструкторський етап

Таблиця 10

Дизайнерський та конструкторський етап

Етап включає розробку дизайнерської (до якої входить і вибір стилістичних особливостей) та конструкторської документації дизайнерського виробу: ескіз, технічний малюнок, модель, схеми, креслення.		
- 3 - 2. Дизайнерський та конструкторський етап Дизайнерська складова проектування Документація Художні малюнки з вибору стилю, особливостей моделювання та дизайну: в одиничному виробі, в ансамблі, комплекті одягу Моделі Фотографії	- 4 - Конструкторська складова проектування Документація Технічні малюнки Ескізи Креслення Моделі Викрійки	У художніх, технічних малюнках, схемах або фотографіях. <i>Дизайнерська документація</i> – з вибору стилю, особливостей моделювання та дизайну в одязі – одиничного виробу, в ансамблі, комплекті одягу. <i>Конструкторська документація</i> – графічне вираження особистої ідеї конструкції у викрійках деталей виробу.

Таблиця 11

Проектна документація для навчальних завдань Довідкова інформація

Дизайнерська	Конструкторська	Технологічна
Розробляється на базі художнього образу (взірця)	Розробляється на базі дизайнерської	Розробляється на базі конструкторської
1. Текстовий опис, малюнок, або фото проектної ситуації	1. Технічне завдання	1. Технологічна карта
2. Дизайн-пропозиції, їх аналіз, порівняння з аналогами. Вибір остаточного варіанту дизайн-пропозиції.	2. Технічна пропозиція	2. Маршрутна карта
3. Загальний вигляд виробу	3. Ескізний проект	3. Операційна карта
4. Ергономічна схема	4. Технічний проект	
5. Оригінал графічних елементів	5. Робоча документація для: а) дослідного зразка; б) пробної серії виробів; в) налагодження серійного або масового виробництва	
6. Карта колірного і фактурного вирішення виробу		
Профорієнтація: дизайнер (художник-конструктор).	Профорієнтація: Інженер-конструктор.	Профорієнтація: Інженер-технолог

Таблиця 12

КЛАСИФІКАЦІЯ

Дизайнерської (художньо-конструкторської) документації /промислової/ Довідкова інформація

Комплект документів, в якому подані результати дизайнерської розробки (за вимогами ЄСКД)

Основні різновиди дизайнерської документації:

1) **Загальний вигляд виробу** – макет, малюнок або фото (зображення зовнішнього вигляду об'єкту, його загальної композиції, геометрії, колірного і фактурного вирішення окремих елементів.)

2) **Ергономічна схема**: опис зв'язку елементів і параметрів системи "людина-виріб-середовище".

3) **Оригінал графічних елементів**: точне відтворення закономірностей побудови і технічних характеристик виконання фірмового знаку, логотипу, упаковки, одиничних або системних об'єктів друкованої рекламної продукції (флаєрів, буклетів, проспектів, пакувань з картонажно-паперових матеріалів, плакатів і т. ін.) та супровідної документації на виготовлення цих виробів.

4) **Карта колірного і фактурного вирішення виробу**: документ, що фіксує варіанти колірного та фактурного вирішення виробу, необхідні матеріали для його виготовлення, норми кольору, блиску, фактури, чистоти поверхні тощо.

Таблиця 13

Класифікація етапів розробки конструкторської документації /промислової/

Етапи розробки конструкторської документації:

I. Технічне завдання 1) Розробка. 2) Узгодження і затвердження II. Технічна пропозиція 1) Підбір матеріалу 2) Розробка 3) Огляд і затвердження III. Ескізний проект 1) Розробка 2) Зображення і аналіз макетів 3) Розгляд і затвердження IV. Технічний проект 1) Розробка. 2) Виготовлення і впровадження макетів. 3) Розгляд і затвердження.	V. Розробка документації для: 1) Дослідного зразка: – розробка; – Виготовлення і промислове впровадження; – коректування; – приймальні та інші випробування – коректування 2) Установочних серій: – виготовлення і випробування – корегування 3) Налаштування серійного або масового виробництва: – впровадження і дослідження; – коректування.
---	--

Приклади оформлення конструкторської документації див на табл. 14.

Таблиця 14

Конструкторський етап. Послідовність виконання етапу Приклад оформлення конструкторської документації

Для виготовлення виробу зняла мірки з моделі. Див. Табл. 1 Я конструюю сукню не для моделі в натуральний розмір, а для ляльки в М1:2 із розміру 36.	
I крок. Мірки для визначення розміру	
Мірки	Індивідуальні (см)
Півобхват шиї	9
Півобхват грудей	18
Ширина спинки	6,5
Ширина переда	7,5
Довжина спинки до талії (Дст)	15
Довжина переду до талії (Дпт)	14
Довжина плеча	3
Довжина бока	6,5
Довжина виробу	29
Правила знімання та записування мірок	
1. Півобхват шиї – знімається навколо шиї по її створенню ззаду торкаючись 7 шийного хребця, спереду стрічка замикається у яремній западині. 2. Півобхват грудей – сантиметрова стрічка проходить навколо тулуба на рівні пахвових западин, враховуючи виступаючі крапки лопаток. 3. Ширина спинки – знімається між задніми кутами пахвових западин. 4. Ширина переду – знімається над грудними залозами, між передніми кутами пахвових западин. *Мірки кіл і ширини знімається повністю, а записуються у половинному розмірі. 5. Довжина спинки до талії – знімається від 7 шийного хребця до тасьми на талії. 6. Довжина переду до талії – знімається від основи шиї по середині плеча вниз до тасьми на талії. 7. Довжина плеча – знімається від основи шиї до плечового суглоба. 8. Довжина боки – за цією міркою визначається лінія пройми. Знімається від тасьми на талії вгору до верхнього краю лінійки, вкладеної в пахвову западину строго горизонтально. 9. Довжина виробу – знімається одночасно з міркою дина спинки до талії до бажаної довжини. Порада – як правильно зняти мірки. Зніміть мірки щільно по тілу. На вас має бути нижня білизна, стійте розслабившись. Краще якщо вас виміряють – тоді мірки будуть точніше.	
II крок – Побудова сітки.	
Слайди	
Мал. 5. Осьові лінії, за якими знімають мірки	
Мал. 6. Креслення викройки сукні за знятими мірками	
Побудувати прямокутник.	
Вертикальна сторона дорівнює довжині виробу. Горизонтальна сторона будується за допомогою формули (ш сітки=пог+ 4÷5).	
Верхня горизонтальна лінія – лінія шиї.	
Нижня горизонтальна лінія – лінія низу виробу.	
Лінія талії – по лівій стороні вертикально вниз от лінії шиї відкласти мірку дст, вправо провести горизонтальну лінію.	
Лінія пройми. Є три способи побудови лінії пройми.	
I спосіб: від лінії шиї вниз по вертикалі відкласти $\frac{\text{ш}}{3} + 4 \div 5$;	
II спосіб: ліву вертикальну від лінії шиї до лінії талії розділити навпіл.	
III спосіб: від лінії талії вгору відкласти довжину боку – 1÷2 см.	
Лінія стегон – від лінії талії вниз відкласти 10÷16 см (13 см.)	
Розкос спинки – від лівої вертикалі по лінії талії вправо відкласти 1 см. Покласти лінійку на верхній кут, з'єднати з точкою 1 см и провести лінію як кладеться лінійка. Ця лінія середина спинки.	
Лінія ширини спинки. Від розкосу спинки по лінії пройми відкласти шс+1÷2 см.,	

$шс = \frac{\tilde{ш\tilde{а}}}{3} + 2,5 \div 3$ см. Провести лінію вверх до лінії шиї.

Ширина пройми. Є два способи побудови ширини пройми.

I спосіб: від лінії ширини спинки вправо по лінії пройми відкласти $\frac{\tilde{ш\tilde{а}}}{4} + 2$ см.

II спосіб: від правої вертикалі відкласти мірку $шп + 1 \div 2$ см. З цієї точки провести вертикально до лінії шиї і продовжити її вверх на $1 \div 3$ см.

Лінія розташування бокового шва. Ширину пройми розділити пополам, провести вертикально до лінії низу – так розташовується лінія боку для худощавих фігур для виробів з рукавами реглан і цілнокроєними рукавами.

В інших випадках ширина пройми ділиться на 3 частини. $\frac{1}{3}$ пройми додається до спинки, $\frac{2}{3}$ до переду.

Лінія горловини. Від лінії талії вниз по правій вертикалі відкласти 1 см – це спуск талії переду, з'єднати точку з лінією боку. Від спуска талії вверх по правій вертикалі відкласти мірку, довжини переду до талії. І вліво провести лінію горловини.

III крок – Побудування спинки.

Ширина ростка - від лівої вертикалі вправо по лінії шиї відкласти $\frac{\tilde{ш\tilde{о}}}{3} + 0,5 \div 1$ см.

Висота ростка - $\frac{1}{3}$ ширини ростка або піднятися вверх на $1,5 \div 2$ см.

Нахил плеча спинки – від лінії шиї вниз по лінії ширини спинки відкласти від 1,5 см в залежності від нахилу плеча фігури.

Побудова спинної виточки: від висоті ростка по плечу вправо відкласти $2 \div 3$ см, провести пряму лінію вниз від $5 \div 7$ см. Потім від точки $2 \div 3$ відкласти глибину виточки з'єднати з точкою $5 \div 7$, зрівняти зрізи виточки і плечову виточку сколоті булавкою і провести лінію плеча під лінійку, з'єднуючи висоту ростка з кінцем плеча.

Пройма спинки – лінія ширини спинки від нахилу плеча до лінії пройми розділити навпіл.

Бісектриса кута $2-2,5$ см. З'єднати плавно всі контрольні точки пройми.

Боковий зріз спинки - від лінії розташованої бокового шву вправо по лінії низу відкласти $5 \div 7$ см. З'єднати з проймою і укоротити боковий зріз на $0,5 \div 1$ см.

IV крок – Побудування полочки.

Ширина горловини = ширина ростка = $\frac{\tilde{ш\tilde{о}}}{3} + 0,5 \div 1$ см.

Глибина горловини – на 1 см більше.

Нахил плеча полочки - точку ширини горловини з'єднати пунктирною лінією з лінією пройми по середині спинки. Це лінія нахилу плеча полочки. На ній від ширини горловини відкласти мірку довжини плеча.

Побудова пройми. Від лінії пройми вверх по лінії ширини переду відкласти $\frac{\tilde{ш\tilde{а}}}{8} = 4$ см. Точку з'єднати з кінцем плеча, розділити цей відрізок навпіл і під прямим кутом вправо відкласти $0,5-0,7$ см.

Бісектриса кута пройми полочки $1,5 \div 2$ см.

Роскос полочки: Продовжити лінію спуска до талії за середину переду на 1 см, з'єднати під лінійку з глибиною горловини і продовжити вниз на $1 \div 1,5$ см. нижче горизонтальної лінії шиї.

2.2. Конструкторська документація. Для розробки моделей одягу застосовують різні способи моделювання. Так як в мене простого покрою дитяча сукня тому для викрійки мені знадобляться такі деталі як спинка (мал.1), полочка (мал.2), накладна спідничка (мал. 3). Див табл. 15.

Таблиця 15

Розробка робочих лекал

№ дет.	Назва деталі	Кількість лекал	Кількість деталей	Примітка
1	Спинка	1	1	
2	Полочка	1	1	
3	Накладна спідничка	1	1	
4	Атласна стрічка			_____ см.
5	Пасточна тісьма хамелеон			_____ см.
6	Петочна тісьма прозора			_____ см.

Розрахунок кількості тканини для пошиття

Атлас:	Атласна стрічка	Пасточна тісьма
- Ширина - - довжина (Дв+Д. зав'язки)×2.	- ширина - - довжина -	- ширина – - довжина -

Розкроювання виробу

- 1 Повторити правила безпечної роботи з ножицями та шпильками.
2. Перевірити наявність лекал для розкроювання виробу.
3. Визначити нитку основи на тканині.
- 4 Скласти навпіл лицьовим боком усередину за ниткою основи.
5. Розкласти викрійки на тканині з урахуванням економного витрачання матеріалу.
6. Лекала 1,2 і 3 викласти на згин тканини.
7. Лекала приколоті шпильками, обвести контури й додати припуски на шви – 1,5 см та на обробку низу 1 см.

3. Технологічний етап

Таблиця 16

3. Технологічний етап. Проектування послідовності виготовлення виробу

- 5 - 3. Технологічний етап План виготовлення				Особливість цього етапу. З одного боку – це проектування, але вже процесу виготовлення. Вже не вносяться зовсім ніякі зміни у образ та форму предмета, але детально опрацьовується процес виготовлення дизайнерського виробу.
(назва виробу)				
Матеріали:				
№	Операція	Обладнання і пристосування	Ескіз	

Технологічний етап передбачає розробку технологічної документації. Власне, це план послідовності виготовлення дизайнерського виробу. План зручно оформляти у вигляді таблиці, в якій указуються матеріали, послідовність виконання робіт (технологічний перехід, технологічна операція), обладнання і пристосування, інструменти та ескіз виконуваної операції.

Заповнюючи графу про послідовність виконання робіт, словосполучення слід починати з дієслова в невизначеній формі. Наприклад, відрахувати (кількість). Найчастіше для цього використовуються такі дієслова: вибрати, розмітити, прикріпити, вирівняти,

розрізати, з'єднати. Фраза, яка визначає дію, має бути точною і лаконічною. Наприклад, вибрати тканину (вказати технічну характеристику), визначити базову сторону для початку розмічання, розрізати полотно по довжині, обрубати краї ..., розмітити деталь по ширині ... мм, нашити по розміченій лінії з припуском 1 мм, обрубати краї за розміткою, з'єднати деталі ... швом.

В процесі складання плану роботи можна звернутися до зразка. Див. план виготовлення Оформлення технологічного етапу див. в табл. 17.

Таблиця 17

Класифікація технологічної документації

Технологічною документацією називають графічні і текстові документи, в яких викладена технологія виготовлення виробів.
Технологічна документація розробляється за нормативами стандарту єдиної системи технічної документації (ЕСТД).
Розробка технічної документації здійснюється із активною участю інженера-технолога, який керує організацією і ходом технологічного процесу на виробництві.
Основними технологічними документами є: технологічна карта, маршрутна карта, операційна карта.
Технологічною картою називають документ, в якому зафіксований увесь технологічний процес обробки деталей чи виробів із зазначенням технологічних процесів та їх складових частин - переходів, використаних матеріалів та технологічних пристроїв. До технологічної карти додається і конструкторська документація.
Маршрутна карта містить зміст окремих маршрутів (шляхів в технології виготовлення деталей чи виробів) з послідовним визначенням технологічних переходів обробки, виготовлення та монтажу.
Операційна карта містить перелік технологічних переходів, обладнання, інструментів та матеріалів, необхідних для виготовлення та складання виробів.
Карта (лат. charta, від грецьк. – аркуш папірису) – бланк з переліком якихось відомостей.

4. Етап виготовлення виробу

4.1. Зовнішній вигляд виробу

Виконання визначених в технологічній документації вимог дозволить швидко і якісно виконати будь-який технологічний перехід, технологічний процес і виріб в цілому.

Важливо подати в наочному зображенні виготовлений виріб. Це може бути фотографія або малюнок, виконаний від руки. Можна скористатися комп'ютерними програмами для виконання графічної або іншої ілюстрації виробу (наприклад, зісканувати фотографію, роздрукувати на принтері, зробити комбінування викроєних частин із окремо взятою вишивкою і т. п.), а потім вирізати і приклеїти одержане заплановане зображення об'єкту проектування на аркуш проекту «Наочне зображення готового виробу».

- 6 -

4. Етап виготовлення виробу
Наочне зображення готового виробу
(фотографія або малюнок, виконаний від руки)

5. Завершальний етап

На завершальному етапі виконання творчого проєкту необхідно:

1. скласти економічне обґрунтування виробу;
2. підготувати рекламу;
3. сформулювати висновки за підсумками роботи;
4. підготувати звіт про виконану роботу;
5. виконати захист проєкту.

Економічне обґрунтування складають для того, щоб розрахувати витрати вже не планові, а по факту витрачених коштів на виготовлення виробу і визначити доцільність виготовлення такого виробу саме в розроблюваній моделі дизайну одягу і з розробленою технологією.

Виконується розрахунок собівартості виготовленого виробу і проводиться його економічна оцінка.

Собівартість виробу можна визначити орієнтовно за ціною подібного товару на ринку індивідуального продажу, в ательє індопошиву, роздрібній чи стоковій торгівлі. Для цього з вказаної ціни товару треба відняти величину, рівну її $1/4$. Скористайся прикладом розрахунку собівартості виробу. Див. табл. 18.

Таблиця 18

Економічне обґрунтування. Розрахунок собівартості

Матеріал	Витрати на матеріали	Ціна за одиницю	Розрахункові формули і підрахунки	Сума
Рожева атласна тканина	0,5 м	35 грн	$35 \text{ грн} \times 0,5 \text{ м}$	17,5 грн
Бордова атласна тканина	0,5 м	35 грн	$35 \text{ грн} \times 0,5 \text{ м}$	17,5 грн
Рожеві нитки	1 катушка	2,5 грн	$2 \times 2,5 \text{ грн}$	5 грн
Паєточна тасьма, хамелеон	1 м	1,45 грн	$1 \times 1,45 \text{ грн}$	1,45 грн
Паєточна тасьма прозорого кольору	1 м	1,45 грн	$1 \times 1,45 \text{ грн}$	1,45 грн
Атласна стрічка червоного кольору	0,5 м	2 грн	$0,5 \text{ м} \times 2 \text{ грн}$	1 грн
В с ь о г о				43,9 грн

Економічне обґрунтування Розрахунок собівартості				- 7 - 5. Завершальний етап Економічне обґрунтування виробу Розрахунок собівартості			
Витрати на матеріали	Ціна за одиницю	Розрахункові формули і підрахунки	Сума	Витрати на матеріали	Ціна за одиницю	Розрахункові формули і підрахунки	Сума

				Реклама виробу Висновки за підсумками роботи Звіт про виконану роботу

Реклама виробу. Реклама — важлива частина будь-якого проекту. Головна мета реклами — викликати інтерес до такої продукції, привернути увагу замовника, покупця, користувача.

Рекламний проспект складається з двох частин: товарного знаку і рекламних фраз.

Товарний знак — це Ваше своєрідне «лице, дзеркало», яке виражається у вигляді букв, символів, малюнків.

Друга частина — рекламна фраза (слоган). У ній міститься основне призначення Вашого виробу, його назва, сфера застосування.

Слоган. Слоган — це рекламне гасло фірми, короткий і оглядове послання фірми. Це просторе поле для прояву фантазії, інтуїції і гумору рекламистів. Слово «слоган» походить від двох галльських слів, що означають «армія» і клич, тобто в буквальному перекладі слоган — бойовий клич фірми. Він повинен привертати увагу, запам'ятовуватися, легко проговорюватися, не викликати не передбаченої рекламодавцем реакції. Особливо уважно необхідно ставитися до перекладів слоганів на іншу мову.

Рекламний слоган — це коротка фраза, яка добре запам'ятовується, передає в яскравій образній формі основну ідею рекламної акції.

Слоган — це коротке самостійне рекламне повідомлення, яке може існувати ізольовано від інших рекламних продуктів і являти собою згорнутий зміст рекламної кампанії.

В залежності від того, які рекламуються знаки —: фірмові чи товарні, за тривалістю використання салогани поділяють на: стратегічні і тактичні; з раціональним і емоційним акцентом; з акцентом на особистих якостях товару, а також на порівнянні з конкурентами і показати виразні відмінності.

Висновки за підсумками роботи. Не менш важлива частина завершального етапу — підведення підсумків роботи. Тут необхідно розкрити позитивні та негативні сторони виробу та процесів його проектування та виготовлення. У висновках слід відповісти на ряд поставлених собі питань.

1. Які проблеми були при виконанні роботи?
2. Що нового Ви дізналися під час роботи над вибраною темою?
3. Як оцінили Вашу творчу роботу рідні, родичі, вчителі, твої однокласники, якщо це був подарунок чи оплачуване замовлення?
4. Які недоліки Ви виявили у своєму виробі?
5. Якщо в роботі були допущені помилки, то з яких причин?
6. Що Ви хотіли б змінити в проекті, щоб добитися якнайкращих результатів?

Звіт про виконану роботу. Оформити документацію за результатами скорегованого виконання проекту); в розроблену дизайнерську, конструкторську та технологічну документацію до виконання виробу вносяться корективи внесені в процесі виконання виробу в матеріалі, оскільки виріб можна вважати дослідним зразком, на якому апробується технологія виготовлення;

Список літератури. В процесі виконання творчого проекту Ви використовували різну літературу, рекомендовану майстром-викладачем, самостійно дібрану.

Тепер важливо правильно і повно відобразити перелік використаних літературних та електронних джерел.

Список літератури є переліком книг, статей, інтернет-сайтів в алфавітному порядку за прізвищами авторів або назв. Опис книг має включати:

- 1 П. І. Б. автора;
- 2 назва книги;
- 3 назва видавництва;

4 рік видання і кількість сторінок.

Пропонуємо приклад оформлення списку використаних джерел. Див. табл. 19.

Таблиця 19

Список використаних джерел

Пропонуємо приклад оформлення списку використаних джерел:

1. Борецька Є.Я., Борецький М.М., Пухальська А.П. Моделі одягу. – Львів: «Світ», 2000. – 340 с.2. Косміна О.Ю. Українське народне вбрання. – К.: Балтія-Друк, 2006. – 64 с.: іл. – Укр., рос., англ.3. Радкевич В.О. Моделювання одягу: Підручник. – К.: Вікторія. – 2000. – 352 с: іл..4. Хоменко Л. Методика розробки творчого проекту з технології пошиття виробів// Трудова підготовка в закладах освіти. – 2003. – № 4. – С. 22-26.

Робочі записи. Проект — комплексна робота, яка виконується поступово. Продумуючи, роздумуючи над тим або іншим проектним чи технологічним завданням, необхідно записувати свої творчі знахідки – ідеї, замальовувати – візуалізувати нововведення. Тому сторінка під заголовком «Робочі записи» може бути поповнена на будь-якому етапі проектування чи виготовлення.

Рецензія. На виконаний навчальний проект пишеться рецензія. Якість виконання кожного етапу і проекту в цілому оцінюється майстром-викладачем або фахівцем. Якщо робота над проектом велася колективно, то долі та рівень участі кожного учасника проекту має бути обумовлена наперед.

У рецензії наголошуються переваги та недоліки виконаного проекту. Наприклад, оцінюється оригінальність теми проекту, дотримання культури праці, якість виробу, якість записів і т.п.

6. Захист проекту

Захист проекту проходить за всіма етапами проектування та виготовлення виробу у формі реферативної доповіді на 5-10 хв. або презентації. На захисті можна користуватися планом захисту творчого проекту.

Під час захисту проєкту будь-який охочий може поставити виступаючому запитання, пов'язане з проєктом.

План захисту творчого проєкту

1. Повідомлення теми творчого проєкту і її обґрунтування.
2. Виклад мети і завдань навчального творчого проєкту.
3. Демонстрація готового виробу. Опис виробу.
4. Коротке повідомлення історичної і технічної довідок.
5. Демонстрація дизайнерської, конструкторської, технологічної документації.
6. Демонстрація або опис пристосувань, устаткування і інструментів, використаних в ході роботи.
7. Повідомлення собівартості виробу, шляхів підвищення його економічної ефективності та енергетичної ефективності.
8. Представлення реклами виробу.
9. Повідомлення основних висновків за підсумками роботи.

Вирішальне значення в оцінці проєкту мають оригінальність, повнота, якість і самостійність роботи. Головою комісії з прийому презентації та захисту кваліфікаційної роботи, майстром-викладачем, членами комісії, оцінюються відповіді на додаткові запитання.

Ми сподіваємося на Ваші особисті якості, ініціативу, наполегливість в досягненні поставленої мети, уміння критично оцінювати свій проєкт. Див. табл. 20.

Таблиця 20

ОЦІННИЙ ЛИСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ УЧАСНИКА МАЙСТЕР-КЛАСУ

Група	П.І.Б.	Дата початку роботи	Дата захисту	Тема проекту:		
Критерії виставляння оцінки						
Бали		100-80	79-60	59 і менше		
Оцінка		Відмінно	Добре	Задовільно		
№ за/п	Етапи виконання проекту	Що оцінюється			Оцінка	
					Макси-	Фак-

			мальна	тична
1	Підготовчий етап	Вибір теми проекту, оригінальність	5	
		Підготовка «Пояснювальної записки» (Обґрунтування теми. Історична довідка. Технічна довідка)	5	
2	Дизайнерський та конструкторський етап	Оформлення дизайнерської та конструкторської документації	10	
3	Технологічний етап	Розробка послідовності виготовлення виробу. Оформлення технологічної документації	5	
		Наявність оригінальних технологій, спеціально введених, пристосованих і т.п.	5	
4	Етап виготовлення виробу	Зовнішній вигляд виробу. Дотримання культури праці на кожному майстер-класі	5	
		Якість виробу, відповідність вимогам, ексклюзивність	30	
5	Завершальний етап	Економічне обґрунтування. Змістовність та якість, ефективність реклами виробу. Висновки за підсумками роботи. Повнота та правильність списку використаних джерел літератури. Ретельність та змістовність проведення робочих записів. Позитивна рецензія	5	
6	Захист творчого проекту	Змістовність та якість доповіді: — повнота представлення доповіді та ін.; — обсяг і глибина знань з теми проекту; — змістовні та впевнені відповіді на питання; — особисті якості доповідача	10	
		Якість реферативної доповіді (звіту, реферату); оформлення, відповідність вимогам, рубрикація і структура тексту, якість малюнків, фотографій, креслень, ескізів, схем, якість і повнота рецензії	5	
		Наявність висновку про виконану роботу, з врахуванням робочих змін, внесених під час роботи над виробом, як дослідним зразком	5	
		Рівень самостійності при проектуванні та проходженні всіх етапів	10	
		Підсумкова оцінка		
Підписи комісії із захисту навчального проекту				
Голова комісії: _____ підпис _____ / _____ П.І.П. _____ /				
Члени комісії: _____ підпис _____ / _____ П.І.П. _____ /				
_____ підпис _____ / _____ П.І.П. _____ /				